

Briuselis, 2021 12 10
SWD(2021) 370 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

Pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos

dėl individualių mokymosi sąskaitų

{COM(2021) 773 final} - {SEC(2021) 417 final} - {SWD(2021) 368 final} -
{SWD(2021) 369 final}

A. Būtinybė imtis ES lygmens veiksmų

Kodėl? Kokia problema sprendžiama?

Ilgūdžiai ir mokymas labai svarbūs stiprinant ES tvarų konkurencingumą, remiant darbo vietų kūrimą užtikrinantį ekonomikos atsigavimą po COVID-19 pandemijos ir užtikrinant socialiniu požiūriu teisingą skaitmeninę ir žaliąją pertvarką. Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane, kurį Europos Vadovų Taryba įvertino teigiamai, tai pripažįstama, nustatant pagrindinį tikslą, kad iki 2030 m. mokymo veikloje kasmet dalyvautų bent 60 proc. visų suaugusių asmenų.

Vis dėlto suaugusiųjų dalyvavimo mokymo veikloje aktyvumo lygis 2016 m. tesiekė 37,4 proc.¹ ir 2030 m. tikslo nepasieks, jeigu dabartinės tendencijos tęsis. Be to, suaugusiųjų dalyvavimo mokymosi veikloje aktyvumas skirtingose valstybėse narėse ir suaugusių asmenų grupėse yra nevienodas, o tie, kurių aktyvumas mažesnis, tampa pažeidžiamesni, atsižvelgiant į spartėjančius darbo rinkos pokyčius. Žemą ir netolygų suaugusių asmenų dalyvavimo mokymosi veikloje aktyvumo lygį lemia dvi problemos:

- asmenys gauna nepakankamą finansinę paramą dalyvavimui mokymo veikloje. Taip iš esmės yra dėl žemo investicijų lygio, spragų paramos taikymo srityje, į kurią nėra įtrauktos tam tikros suaugusiųjų grupės ir tam tikrų rūšių mokymas, kliūčių skirti laiko dalyvavimui mokyme bei paramos netolygumo, ir
- asmenys yra nepakankamai skatinami ir motyvuojami dalyvauti mokymo veikloje. Tai susiję su ribotomis asmenų žiniomis apie savo ilgūdžių poreikius, nepakankamu mokymo pasiūlymų skaidrumu, netikrumu dėl mokymo programų kokybės ir pripažinimo ir nepakankamu teikiamų pasiūlymų pritaikymu individualiems poreikiams.

Ko siekiama šia iniciatyva?

Bendrasis iniciatyvos tikslas – remti valstybių narių pastangas įgyvendinti reformas, kuriomis suaugusiems asmenims sudaromos sąlygos dalyvauti mokymo veikloje, siekiant padidinti dalyvavimo mokymo veikloje aktyvumą ir sumažinti ilgūdžių trūkumą. Taigi iniciatyva prisidedama prie ES tikslo skatinti labai konkurencingą socialinę rinkos ekonomiką, siekiant visiško užimtumo ir socialinės pažangos. Visų pirma ja siekiama:

- panaikinti spragas esamose rėmimo sistemose, kad visi suaugę asmenys galėtų pasinaudoti parama dalyvavimui mokymo veikloje, be kita ko, profesinės veiklos keitimo tikslu, nepriklausomai nuo jų statuso darbo rinkoje ar užimtumo statuso;
- teikti asmenims daugiau paskatų ir stiprinti jų motyvaciją siekti dalyvauti mokymo veikloje. Tai įtvirtinta įvairiuose veiksmuose, numatytuose Europos ilgūdžių darbotvarkėje.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda?

¹ Šaltinis: 2016 m. suaugusiųjų švietimo tyrimas (naujausias), į kurį neįtrauktas konsultuojamasis mokymas darbo vietoje, laikantis suaugusiųjų mokymuisi taikomos ES kriterijų sistemos.

ES veiksmus pateisina ES politikos tikslas turėti kvalifikuotą darbo jėgą įmonių konkurencingumui ir inovacijoms užtikrinti, siekiant mūsų ekonomikos tvaraus augimo ir atsparumo, atsižvelgiant į spartesnę žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. ES iniciatyva remiamos, koordinuojamos ir spartinamos nacionalinės pastangos, dalijantis gerąja patirtimi ir skatinant novatoriškus požiūrius į bendrus iššūkius. Ji padeda nustatyti lūkesčius, kad visi suinteresuotieji subjektai prisidės prie bendro turto, t. y. kvalifikuotos ES darbo jėgos, ir gaus naudos iš jo. Ji gali padėti padidinti mokymo rinkų visoje ES kokybę ir skaidrumą, o tai bus naudinga asmenims ir įmonėms vienoje bendroje rinkoje, taip pat judėjimo laisvės požiūriu.

B. Politikos galimybės

Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar yra pasirinkta tinkamiausia politikos galimybė? Kodėl?

Atliekant vertinimą apsvarstytos politikos galimybės, kurios skiriasi pagal teisių į mokymą užtikrinimo būdą (profesinio mokymo kuponai arba asmeninės sąskaitos), tikslinės grupės dydį ir asmenų laisvę pasirinkti mokymo galimybes.

Tinkamiausia galimybė – visiems darbingo amžiaus suaugusiems asmenims suteikti teises į mokymą asmeninių sąskaitų pavidalu, kartu moduluojant sumas pagal paramos poreikius ir suteikiant asmenims teisę laisvai pasirinkti iš mokymo galimybių, kurių kokybės lygis, atitiktis darbo rinkos poreikiams ir pripažinimas yra užtikrinti įtraukiant jas į viešą registrą. Pasirinkus šią galimybę bus veiksmingiausiai pasiekti iniciatyvos tikslai, nes ji padės:

- kompleksiskai sumažinti spragas paramos teikimo srityje,
- užtikrinti teisių į mokymą perkeliamumą ir
- labiau pritaikyti mokymą individualiems poreikiams.

Atsižvelgiant į iniciatyvos tikslus, teisinį pagrindą ir subsidiarumo principą, tinkamiausia teisėkūros priemonė – pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos. Ši priemonė suteikia galimybę rekomenduoti individualių teisių į mokymą, profesinio orientavimo ir atitinkamos sistemos sudarytų sąlygų (viešo pripažinto mokymo registro, mokymosi rezultatų pripažinimo ir profesinio orientavimo galimybių, apmokamų mokymosi atostogų ir veiksmingo valdymo siekiant nuolatinio tobulinimo) derinį, paliekant valstybėms narėms teisę įgyvendinti priemones atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes.

Kas kuriai galimybei pritaria?

Per viešas konsultacijas dauguma respondentų iš visų pagrindinių suinteresuotųjų subjektų grupių pritarė pasiūlymui suteikti teises į mokymą visiems darbingo amžiaus suaugusiems asmenims ir leisti asmenims laisvai pasirinkti iš finansuoti tinkamų mokymo galimybių. Per tikslines konsultacijas socialiniai partneriai prašė, kad būtų dar kartą patvirtinta, jog pasirinkta politikos galimybė nebus įgyvendinta paramos darbdavių teikiamam mokymui sąskaita. Nacionalinių valdžios institucijų atstovai ir socialiniai partneriai atkreipė dėmesį į poreikį atsižvelgti į skirtingas nacionalines tradicijas, susijusias su mokymo veiklos organizavimu.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie yra tinkamiausios galimybės pranašumai?

Scenarijų analizės rezultatai suteikia pagrindą manyti, kad įgyvendinus tinkamiausią galimybę, iki 2030 m. būtų galima pasiekti dalyvavimo mokymo veikloje aktyvumo lygį, kuris būtų aukštesnis nei ES 60 proc. tikslas, ir sumažinti dalyvavimo aktyvumo trūkumą visose valstybėse narėse. Pagrindinis numatomas poveikis – aukštesnis darbo užmokestis asmenims, didesnis našumas įmonėms, taip pat didesnis BVP ir didesnė socialinė sanglauda visuomenės lygmeniu.

Kokios yra tinkamiausios galimybės įgyvendinimo išlaidos?

Remiantis apskaičiavimu, atliktu analizuojant scenarijus, tiesioginės metinės teisių į mokymą išlaidos būtų apytikriai 17,6–24,5 mlrd. EUR. Papildomų išlaidų būtų dėl dažnesnio naudojimosi apmokamų mokymosi atostogų galimybe ir sąskaitų sukūrimo bei administravimo išlaidų, bet manoma, kad jos bus nedidelės, atsižvelgiant į tai, kad daugelyje šalių jau yra sukurta svarbi susijusi infrastruktūra.

Koks bus poveikis įmonėms ir MVĮ?

Tikimasi, kad įmonės, ypač MVĮ, kurių darbuotojai šiuo metu ne taip aktyviai dalyvauja mokymo veikloje, gaus naudos iš kvalifikuotesnės ir našesnės darbo jėgos ir sumažėjusių įgūdžių trūkumų.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Atsižvelgiant į skirtingas nacionalines tradicijas, teisė spręsti dėl finansavimo susitarimų paliekama valstybėms narėms. Remiantis sąnaudų ir naudos skaičiavimais, pirmiau minėti individualių mokymosi sąskaitų iniciatyvos pranašumai, jeigu ji bus tinkamai įgyvendinta, gerokai nusveria jos išlaidas, tad tinkamais finansavimo ir išlaidų paskirstymo susitarimais gali būti skatinami tvarūs viešieji finansai.

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Atsižvelgiant į ES pagrindinių teisių chartijos 14 straipsnio 1 dalį („*Kiekvienas turi teisę į mokslą; profesinis ir tęstinis mokymas turi būti prieinamas visiems*“), tikimasi didelio teigiamo poveikio pagrindinėms teisėms.

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Komisija stebės ir įvertins rekomendacijos įgyvendinimo pažangą, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir pasikonsultavusi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, ir pateiks Tarybai ataskaitą per penkerius metus nuo rekomendacijos priėmimo dienos.